

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΜΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Ειδίκευση: Πολιτισμική Αγωγή

Εισαγωγή στην επιστημονική έρευνα

Ελένη Αν. Ζενάκου, Ph. D.

Καλλιθέα, 20/03/2024

Ερωτήματα της Εισήγησης

- ✓ η μελέτη των χαρακτηριστικών, των ειδών & των σταδίων της επιστημονικής έρευνας
- ✓ η μελέτη της επιλογής & της διατύπωσης του ερευνητικού προβλήματος
- ✓ η μελέτη της δομής της ερευνητικής εργασίας
- ✓ η μελέτη της αναζήτησης των πρωτογενών & των δευτερευουσών πηγών πληροφόρησης
- ✓ η μελέτη της εκπόνησης μιας ερευνητικής εργασίας υπό το πρίσμα των διαφόρων παραγόντων, οι οποίοι επιδρούν ή και συντελούν στην ολοκλήρωσή της

Χαρακτηριστικά επιστημονικής έρευνας

(Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993)

- ✓ η επιστημονική έρευνα βασίζεται στη συστηματική μελέτη της εμπειρικής πραγματικότητας
 - ✓ απάντηση & λύση σε κάθε ερώτημα-πρόβλημα
 - ✓ βασίζεται σε εμπειρικά δεδομένα
 - ✓ βασίζεται σε απευθείας στοιχεία
 - ✓ απορρίπτει τις προσωπικές εμπειρίες
 - ✓ απορρίπτει τον δογματισμό & την αυθεντία
- ✓ η επιστημονική έρευνα ασχολείται με την ανακάλυψη νέων γνώσεων
 - ✓ διεύρυνση & επέκταση της γνώσης
 - ✓ αναζητά το καινούργιο & το άγνωστο
 - ✓ διερευνά & επεκτείνει την υπάρχουσα γνώση
 - ✓ επαληθεύει παλαιότερες ή πρόσφατες έρευνες
- ✓ η επιστημονική έρευνα χρησιμοποιεί ειδικά ψυχομετρικά μέσα
 - ✓ μηχανικές συσκευές
 - ✓ έντυπο υλικό, ερωτηματολόγια
 - ✓ τεστ αξιολόγησης ικανοτήτων

Χαρακτηριστικά επιστημονικής έρευνας

(Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993)

- ✓ η επιστημονική έρευνα βασίζεται στην απρόσωπη-αντικειμενική ανάλυση
 - ✓ απαλλαγμένη από υποκειμενικά στοιχεία
 - ✓ ελέγχεται η ερευνητική υπόθεση ως ορθή ή εσφαλμένη
 - ✓ κυριαρχεί η αντικειμενικότητα & η ουδετερότητα
- ✓ η επιστημονική έρευνα δίνει έμφαση στην ανακάλυψη γενικών αρχών & στη διατύπωση θεωριών
 - ✓ η φύση δεν είναι άναρχη
 - ✓ τα φαινόμενα δεν είναι τυχαία
 - ✓ υπάρχουν γενικοί κανόνες & νόμοι που διέπουν το σύμπαν
 - ✓ κάθε έρευνα στοχεύει στην απόκτηση μιας σαφέστερης εικόνας της γενικότερης τάξης που διέπει τα διάφορα φαινόμενα
- ✓ τα ευρήματα της επιστημονικής έρευνας δεν αποτελούν τελεσίδικη γνώση
 - ✓ μια διαρκής προσπάθεια προσέγγισης της αλήθειας
 - ✓ κάθε εύρημα ισχύει μέχρι αποδείξεως του εναντίου
 - ✓ μια ατέρμονη πορεία προς τη γνώση

Χαρακτηριστικά επιστημονικής έρευνας (Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993)

- η επιστημονική έρευνα για να ολοκληρωθεί, συχνά απαιτεί υπομονή & θάρρος
 - μπορεί να παρουσιαστούν πρακτικές δυσκολίες
 - οικονομικές δυσκολίες
 - έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού
 - άρνηση συνεργασίας & παροχής σημαντικών πληροφοριών
 - μια πολυδάπανη & απαιτητική διαδικασία
 - κάθε εύρημα ισχύει μέχρι αποδείξεως του εναντίου
- Κυριότερα χαρακτηριστικά της επιστημονικής ερευνητικής μεθόδου
 - *εμπειρικός-αντικειμενικός χαρακτήρας*
 - συγκεκριμένη αντικειμενική πραγματικότητα σε αντιστοιχία με την
 - *γενικευτικός-αναγωγικός χαρακτήρας*
 - γενικευμένη, αφηρημένη θεωρία

Είδη επιστημονικής έρευνας (Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993)

- ✓ η βιβλιογραφική έρευνα, η *συνθετική*, βασίζεται σε καταγραμμένο υλικό και δίνει την απάντηση στο ερευνητικό πρόβλημα
 - ✓ γραπτές πηγές
 - ✓ βιβλία (πρωτότυπες εκδόσεις ή κριτικές & σχολιασμοί)
 - ✓ επιστημονικά άρθρα
 - ✓ κείμενα
 - ✓ επιστημονικά περιοδικά
 - ✓ διπλωματικές εργασίες
 - ✓ διδακτορικές διατριβές
 - ✓ άρθρα εφημερίδων
 - ✓ πρακτικά συνεδρίων
 - ✓ λήμματα σε εγκυκλοπαίδειες, θησαυρούς, λεξικά
- ✓ η προκαταρκτική έρευνα, η *πιλοτική*, διεξάγεται διερευνητικά για μια πρώτη προσέγγιση του ερευνητικού προβλήματος
 - ✓ γραπτές πηγές
 - ✓ βιβλία (πρωτότυπες εκδόσεις ή κριτικές & σχολιασμοί)
 - ✓ επιστημονικά άρθρα
 - ✓ κείμενα
 - ✓ επιστημονικά περιοδικά
 - ✓ διπλωματικές εργασίες

Στάδια επιστημονικής έρευνας (Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993)

- επιλογή και διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος
 - βιβλιογραφική ανασκόπηση
 - εντοπισμός πλαισίου έρευνας
 - έμπνευση & φαντασία
 - επιστημονικό πεδίο
 - προσωπικό ενδιαφέρον
 - προαγωγή επιστημονικής γνώσης
 - καθορισμός ερευνητικού προβλήματος
 - διατύπωση ερευνητικού προβλήματος (τίτλος εργασίας)
- πλάνο ερευνητικής εργασίας
 - τίτλος εργασίας
 - πίνακας περιεχομένων
 - ενότητες
 - Κεφάλαια
 - υποκεφάλαια
 - υποδιαιρέσεις
 - σκαρίφημα εισαγωγής (ανά κεφάλαιο)
 - παγίωση ιδεών
 - κατευθυντήριες γραμμές
 - συζήτηση με επιβλέποντα
 - ορισμός κέντρου & περιφέρειας εργασίας

Στάδια επιστημονικής έρευνας

(Eco, 1994. Παρασκευόπουλος, 1993))

- ✓ **αποδελτίωση βιβλιογραφίας**
 - ✓ πλήρης συλλογή υλικού, βιβλίων, άρθρων
 - ✓ διάβασμα & μελέτη
 - ✓ ένας μόνον τίτλος
 - ✓ διάβασμα & αποδελτίωση
- ✓ **υπογράμμιση σημαντικότερων πληροφοριών**
 - ✓ προσωπικό στίγμα
 - ✓ Χρώματα
 - ✓ αρχικά
 - ✓ σελιδοδείκτες
- ✓ **σημειώσεις στο περιθώριο του βιβλίου**
- ✓ **σημειώσεις σε δελτία ιδεών**
- ✓ **θεματικά δελτία**
- ✓ **δελτία κατά συγγραφέα**
- ✓ **δελτία παραθεμάτων**
 - ✓ ιδιαίτερα σημαντικών φράσεων
- ✓ **δελτία εργασίας**
 - ✓ συσχέτιση ιδεών & τμημάτων πλάνου εργασίας
 - ✓ αντιμετώπιση προβλημάτων
 - ✓ υποδείξεις για περαιτέρω επεξεργασία

Στάδια επιστημονικής έρευνας

(Eco, 1994; Παρασκευόπουλος, 1993))

- σημειώσεις στον πίνακα περιεχομένων
 - τίτλος συγγράμματος, άρθρου
 - σελίδα
 - βαθμός ενδιαφέροντος
- εκπόνηση πιλοτικής έρευνας
 - καθοδηγεί τον ερευνητή για
 - τον σχεδιασμό της κύριας έρευνας
 - τη διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος
 - τη διεξαγωγή της κύριας έρευνας
 - την εφαρμογή του ψυχομετρικού εργαλείου
- αποτελεί μια πρώτη διαβεβαίωση
 - εξέλιξη της κύριας έρευνας
 - λεκτικές ασάφειες
 - ασάφειες στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου
 - αναγκαίες διορθώσεις
- τυχαία δειγματοληψία
 - μικρό δείγμα
 - διαδοχικά

Στάδια επιστημονικής έρευνας (Παρασκευόπουλος, 1993)

- ✓ **εκπόνηση κύριας έρευνας**
 - ✓ προκαθορισμένος στόχος
 - ✓ αξιοποίηση αποτελεσμάτων
 - ✓ εφαρμογή αποτελεσμάτων
 - ✓ αποτελεσματικότητα στρατηγικών παρέμβασης
 - ✓ αλλαγή μορφών συμπεριφοράς ατόμων & ομάδων
 - ✓ π.χ. μεθόδων διδασκαλίας,
 - ✓ ψυχοθεραπευτικών τεχνικών,
 - ✓ διαμόρφωσης διαπροσωπικών σχέσεων
- ✓ **εκπόνηση έρευνας πεδίου**
 - ✓ επιτόπια έρευνα
 - ✓ συγκεκριμενοποίηση του ερευνητικού προβλήματος
 - ✓ ενεργός & ισότιμη συμμετοχή των ερευνητών
 - ✓ αντιπροσωπευτικότητα δείγματος
 - ✓ διαδικασίες δειγματοληψίας
 - ✓ τρόπος συλλογής δεδομένων
 - ✓ χρονοδιάγραμμα
 - ✓ επανατροφοδοτική αξιολόγηση
 - ✓ διαμόρφωση έρευνας καθ' οδόν
 - ✓ δυνατές οι αλληπάλληλες τροποποιήσεις

Στάδια επιστημονικής έρευνας (Παρασκευόπουλος, 1993)

✓ εκπόνηση δημοσκοπικής έρευνας

- ✓ συστηματική συλλογή δεδομένων
- ✓ μεγάλο δείγμα πληθυσμού
- ✓ συγκυριακές έρευνες
 - ✓ ποσοτικά ευρήματα
 - ✓ σταθμισμένες ερωτήσεις
 - ✓ ερωτήσεις κλειστού τύπου
 - ✓ διαβαθμιστικές κλίμακες (likert scale)

✓ επέκταση προηγούμενης έρευνας

- ✓ έλεγχος αποτελεσμάτων μιας σημαντικής έρευνας
- ✓ εγκυρότητα αποτελεσμάτων σε διαφορετικούς πληθυσμούς
- ✓ εντοπισμός τάσεων στη διάρκεια του χρόνου
- ✓ χρήση διαφορετικής μεθοδολογίας

✓ συγγραφή ερευνητικής μελέτης

- ✓ γραπτή παρουσίαση
 - ✓ δημοσίευση
 - ✓ παρουσίαση σε συνέδρια

Στάδια επιστημονικής έρευνας (Eco, 1994)

- ✓ περιγραφή όλων των σταδίων της έρευνας
- ✓ θεωρητικό πλαίσιο
 - ✓ εννοιολογικές διασαφήσεις
 - ✓ ορισμοί
 - ✓ θεωρίες
 - ✓ ερευνητικά ερωτήματα
- ✓ ερευνητικό μέρος
 - ✓ μεθοδολογία
 - ✓ ερευνητικά εργαλεία
 - ✓ μελέτες
 - ✓ συμμετέχοντες
 - ✓ διαδικασία
 - ✓ στατιστική μεθοδολογία
 - ✓ περιγραφικά χαρακτηριστικά
 - ✓ ψυχομετρικά χαρακτηριστικά
 - ✓ δομική εγκυρότητα
 - ✓ εσωτερική συνέπεια & αξιοπιστία
- ✓ σχολιασμός αποτελεσμάτων
 - ✓ ευρήματα έρευνας
 - ✓ ευρήματα παρόμοιων ερευνών
 - ✓ ερευνητικοί περιορισμοί
 - ✓ επιπτώσεις για την επιστήμη
 - ✓ προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Δομή ερευνητικής εργασίας (διατριβής)

- ✓ ευχαριστίες
- ✓ πίνακας περιεχομένων
- ✓ κατάλογος πινάκων
- ✓ κατάλογος γραφημάτων
- ✓ περίληψη
- ✓ abstract
- ✓ εισαγωγή
 - ✓ ερευνητικό πρόβλημα
 - ✓ συμβολή της έρευνας στην επιστήμη
 - ✓ υποθέσεις & στόχοι της έρευνας
- ✓ μέρος α
 - ✓ θεωρητικό, ανασκόπηση βιβλιογραφίας
 - ✓ εισαγωγή σε κάθε κεφάλαιο
 - ✓ κεφάλαια
- ✓ μέρος β
 - ✓ ερευνητικό
 - ✓ εισαγωγή σε κάθε κεφάλαιο
 - ✓ κεφάλαια
 - ✓ μεθοδολογία έρευνας
 - ✓ αποτελέσματα
 - ✓ συζήτηση αποτελεσμάτων
 - ✓ συμπεράσματα & προτάσεις
- ✓ βιβλιογραφία
- ✓ παραρτήματα
- ✓ ψυχομετρικά εργαλεία

Αναζήτηση υλικού για την έρευνα

■ κύριες πηγές πληροφόρησης

- ✓ βιβλία (πρωτότυπες εκδόσεις ή κριτικές & σχολιασμοί)
- ✓ επιστημονικά άρθρα
- ✓ κείμενα
- ✓ επιστημονικά περιοδικά
- ✓ διαδίκτυο

✓ δευτερεύουσες πηγές

- ✓ διπλωματικές εργασίες
- ✓ διδακτορικές διατριβές
- ✓ διαδίκτυο

✓ έρευνες

- ✓ πιλοτικές
- ✓ κύριες
- ✓ επιτόπιες ή πεδίου
- ✓ με ερωτηματολόγια

✓ τεκμήρια

- ✓ συνεντεύξεις
- ✓ άρθρα εφημερίδων
- ✓ πρακτικά συνεδρίων
- ✓ εγκυκλοπαίδειες, θησαυροί, λεξικά
- ✓ στατιστικά δεδομένα
- ✓ φωτογραφίες
- ✓ οπτικοακουστικό υλικό

✓ διαίσθηση (Fco, 1994)

Αναζήτηση υλικού στο διαδίκτυο

- ✓ <http://www.google.com>
- ✓ <http://www.hotbot.com>
- ✓ <http://www.scholar.com>
- ✓ <http://www.igoogole.com>
- ✓ <http://search.msn.com>
- ✓ <http://www.webfetch.com>
- ✓ <http://www.search.yahoo.com>
- ✓ <http://www.excite.com>
- ✓ <http://www.altavista.com>
- ✓ <http://www.askjeeves.com>

- ✓ Ελληνική βιβλιογραφία
 - ✓ <http://www.library.hua.gr>
 - ✓ <http://www.anazitisis.gr>
 - ✓ <http://www.trinity.gr>
 - ✓ <http://www.free-ebooks.gr>
 - ✓ <http://www.lib.uoa.gr>

Rules for Effective Writing (George Orwell, 1946)

1. **Never use a metaphor, simile, or other figure of speech which you are used to seeing in print.**

This sounds easy, but in practice is incredibly difficult.

Phrases such as *toe the line*, *ride roughshod over*, *stand shoulder to shoulder with*, *play into the hands of*, *an axe to grind*, *Achilles' heel*, *swan song*, and *hotbed* come to mind quickly and feel comforting and melodic.

For this exact reason they must be avoided.

Common phrases have become so comfortable that they create no emotional response.

Take the time to invent fresh, powerful images.

2. Never use a long word where a short one will do.

Long words don't make you sound intelligent unless used skillfully.

In the wrong situation they'll have the opposite effect, making you sound pretentious and arrogant.

They're also less likely to be understood and more awkward to read.

When *Hemingway* was criticized by *Faulkner* for his limited word choice he replied:

Poor Faulkner. Does he really think big emotions come from big words?

He thinks I don't know the ten-dollar words. I know them all right.

But there are older and simpler and better words, and those are the ones I use.

3. If it is possible to cut a word out, always cut it out.

Great literature is simply language charged with meaning to the utmost possible degree (*Ezra Pound*).

Accordingly, any words that don't contribute meaning to a passage dilute its power.

Less is always better. Always.

4. Never use the passive where you can use the active.

This one is frequently broken, probably because many people don't know the difference between active and passive verbs.

I didn't myself until a few months ago.

Here is an example that makes it easy to understand:

The man was bitten by the dog. (passive)

The dog bit the man. (active).

The active is better because it's shorter and more forceful.

5. Never use a foreign phrase, a scientific word, or a jargon word if you can think of an everyday English equivalent.

This is tricky because much of the writing published on the internet is highly technical.

If possible, remain accessible to the average reader.

If your audience is highly specialized this is a judgment call.

You don't want to drag on with unnecessary explanation, but try to help people understand what you're writing about.

You want your ideas to spread right?

6. **Break any of these rules sooner than saying anything outright barbarous.**

This bonus rule is a catch all.

Above all, be sure to use common sense.

These rules are easy to memorize but difficult to apply.

Although I've edited this piece a dozen times I'm sure it contains imperfections.

But trust me, it's much better now than it was initially.

The key is effort.

Good writing matters, probably more than you think.

I hope you find these rules helpful, and through their application we're able to understand each other a little bit better.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- ✓ Cohen, L., Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- ✓ Eco, U. (1994). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. Αθήνα: Νήσος.
- ✓ Orwell, G. (1946). *Politics and the English Language*. London: Horizon
- ✓ Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Τόμος Α΄. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- ✓ Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πως γίνεται μία επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών* (2^η έκδοση). Αθήνα: Κριτική.

Σας ευχαριστώ πολύ